

Милан Јанковић

ОД ЈЕДАН ДО ПЕТ

Прошле седмице један полицајац је заменио шочак једној суграђанки, мој колега Дејан Алексић је добрао све набукле љочњаке и њихове улице, причало се о бахајском паркирању, ауто-школе застражиле су двоструко повећање цена, родитељи су боцели да скупилају новаца за своје мајураниће...

odjedanodpet@politika.rs

Полицајац на услузи

Мора ружних вести мора да исплива и нека лепа – прошле седмице један полицајац на Славији заменио је точак плуком гумом једној суграђанки. Прича се брзо проширила друштвеним режама и наравно нису изостали ни гурани коментари у стилу: „Да ли би исто учинио и да за воланом није селела изазовна плавуша?“ Без везе, вака част момку у униформи, а ако се појој суграђанки и допао – па то је тек права ствар. Надам се и да су размели бројеве телефона.

1 2 3 4 5

Улица на све стране

Мој колега Дејан Алексић постао је врлан аналитичар изгледа београдских зграда и улица које су недавно реконструисане. Није то лако – треба обилити град и бележити где шта није урађено како треба. Додуше, посао му је знатно олакшан чињеницом да је ретко која градска површина одрађена додору, и да се на већини њих увелико уовавају грешке, отварају рупе, пуцају поциници. У прошлонедељном тексту олега је прецизно набројао – devastиани плато код Вуковог споменика, Рузелтова улица слично, клепетање плоча у Булевару краља Александра, невањине и избочине у деловима Колареве и Македонске, ту су и Теразије, нез Михаилова, па „наш“ Трг Политике... Чини се да нема краја.

1 2 3 4 5

Нема места

Ве све су „окупирали“, сваки празан простор заузели, све блокирали... Само чекам да ми кроз прозор уђу у стан. Пошто живим у приземљу, није ни то немогуће. Аутомобили! Има их у нашем граду више стотина хиљада, готово делетоструко више него онолико за колико је Београд саграђен. Немају више места где да их паркирају и то могу да азумем. Ипак, оно што је несхватљиво и неприхватљиво то је дрскост појединих власника који више не маре ни за елене површине, ни просторе предвишене за децу, ни пролазе којима треба да приђу возила за хитне интервенције. Прошле седмице чули смо од надлежних из Комуналне милиције да је постоју пријава грађана због бахатог паркирања најгори Нови Београд. Могу то да потврдим. У кварту код хотела „Југолавија“ током читавог дана готово да немогуће наћи слободно паркинг-место. Хотели, фирме, суд... Нема места са све. Они „вешти“ и „сналажливи“ суграђани остављају аутомобиле буквално где стигну. Недавно сам испред граде затекао четвороточкаша парки-

раног тако да је ономогуће децим љуљашкама да се користе. Дошло ми је да седнем на љуљашку и да се онако, као некад, заљубам и сломим му прозор. Али одустао сам из страха за свој живот, јер такви могу да вам пуцају у тело ако их нешто наљути. И чисто сумњам да милиција излази по позивима грађана јер, једноставно, због бројног стања, нису у могућности да све постигну. А казне изгледа да нису довољно високе да оне најбахатије одврате од непрописног паркирања. И нико више нити види, нити нуди решење. Једино да се испод Београда угради једна циновска гаража. Али не на траси метроа...

1 2 3 4 5

Скупље 100 одсто

Заиста не могу да верујем да неко захтева да му се одобри поскупљење услуга од 100 посто! У време опште немаштине, то могу да назовем чистим безобразлуком. Прошле седмице добар део јавности згрзорио над захтевом ауто-школа да полагање испита за Б категорију уместо досадашњих 70.000, убудуће кошта 140.000 динара! Људи, имате ли милости и савести? Па која ће обична породица моћи да обезбеди свом детету? Кажете, 10 година се није мењала цена обуке нових возача. Па ни наше плате се нису мењале 10 и кукур година. Кажете, поскупело је гориво. Јесте, а кад је претходних година падала цена барела нафте, јесте ли ви давали попусте у својим ауто-школама? Нијесте. Срећом, ово је само ваш предлог и искрено се надам да такав неће бити усвојен. Додуше, добићете нешто, вероватно. Вероватно ће државне институције ипак да вам одобре неко поскупљење. Па ће, рецимо, ваше услуге коштати 100.000 динара по новом возачу. У сваком случају, натераћете гомилу породица да повлаче кредите не би ли својој деци обезбедили возачку дозволу.

1 2 3 4 5

Богатство за матуру

Покушавам да се сетим, али не могу, колико ми је пара требало за провод на матурској вечери. Ипак, мислим да није било тако скупо као сада. Упорни новинари су израчунали да породица која шаље дете на прославу мора да потроши око 50.000 динара. За једно вече, људи. Па, тим парама може да се плати смештај и пут за седмодневне летовање у, рецимо, Грчкој. Али сви лове у мутном, сви су подигли цене – угоститељи, шминкери, фризери... Буквално сви који могу да за један дан зараде. Али добро, док су сви сагласни да тако мора и треба, онда је океј.

1 2 3 4 5

Београд заједница хришћанства

да је Београд увек био заједница хришћанства и прави пример како сви заједно

Победничка идеја тима бироа „4 mind“

НОВИ ВИЗУЕЛНИ ИДЕНТИТЕТ ЦЕНТРА ГРАДА

Повезивање Ташмајдана и парка Ђирила и Методија

Биро „4 mind“ победник је позивног урбанистичко-архитектонског конкурса за идејно решење зграде ЕТФ-а са заједничким садржајима и урбане обнове блока техничких факултета

Зелени кров кампуса техничких факултета

Повезати паркове Ташмајдан и Ђирила и Методија преко зеленог крова кампуса техничких факултета, њихово дворниште обликовати као заједнички јавни простор за студенте и грађане и том блоку у центру града дати нови визуелни идентитет изградњом две куле – основна је архитектонска идеја тима бироа „4 mind“. Он је победник позивног урбанистичко-архитектонског конкурса за идејно решење нове зграде Електротехничког факултета (ЕТФ) са заједничким садржајима и урбане обнове блока техничких факултета у Београду: Машинског, Архитектонског, Грађевинског и Технолошког. Аутори, добитници прве награде вредне 15.000 евра, архитектуре су Иља и Игор Микитишин, Лазар Кузманов и Немања Дачић, а њихово решење нашло се у ужем избору са још седам учесника, колико је жири изабрао након претквалификације овог јавног такмичења расписаног у септембру прошле године на коју се пријавило 15 тимова.

Од учесника се очекивало да понуде решења новог објекта од око 22.000 квадратних метара и око 7.000

59.000 квадратних метара и деле унутрашње дворниште, сва су окренута ка околним улицама (Краљице Марије, Карнегијевој и Булевару краља Александра) и практично немају директних унутрашњих веза.

– Главни улаз осмислили смо из Рузелтове улице између техничких и Машинског факултета. У дворништу

а у сутерену два нивоа за лабораторије ЕТФ-а око предвиђених атријума – истиче архитекта Иља Микитишин.

Постојећи дворнишни објекти, од којих су неки и привремено подигнути, биће уклоњени, а нови не би требало да наруше вредности просторно културно-историјске целине „Ташмајдан и Универзитетски центар“, која је

Наградни фонд од 45.000 евра

О расподели новчаних награда конкурса одлучивао је петочлани жири: архитекте Зорица Савичић, Бранислав Реџић и Игор Грозданић, др Дарко Ђукић, менаџер пројекта у Канцеларији за управљање јавним улагањима, и проф. др Дејан Гвоздић, декан ЕТФ-а. Они су осим прве награде вредне 15.000 евра доделили три друге награде у умањеном износу од по 6.000 евра Дејан Миљковићу, „Забриски студију“ и бироу „Teking architecture“, док ће „Два студио“, „IAUS“, „1x2 студио“ и „Mapa Architects“ бити обештећени са по 3.000 евра.

ће бити централни атријум са садржајима за студенте: конференциска и свечана сала, књижара, библиотека, кафе, кантина... Оно ће бити место сусрета и дружења одакле ће студенти моћи лако да приступе наставним активностима. Два нова петоспратна објекта са канцеларијама за про-

почетком новембра 2021. уписана у регистар културних добара.

– Очекујемо да ће пројектна документација бити завршена до пролећа 2023, после чега градња може да почне. Новац је обезбеђен из кредитног споразума вредног 95 милиона евра који је закључен с Развојном банком

Обнова блока техничких факултета

ЕТФ ће добити нови објекат, Машински факултет ће бити надограђен, а зелени кров будућег кампуса биће нова веза Ташмајданског парка и Парка Ђирила и Методија

Електротехнички факултет (ЕТФ) добиће нови објекат, зграда Техничко-металуршког и Машинског факултета биће дограђена на дворишном крилу зграда, унутрашње двориште претворено у кампус – заједнички простор за студенте пет техничких факултета, али и грађане, а његов зелени кров послужиће као веза Ташмајданског парка и Парка Ђирила и Методија. Зграда Државног архива Србије у том блоку између улица Рузвелтове, Краљице Марије, Карнегијеве и Булеvara краља Александра биће дограђена галеријским простором, а у њеним подземним стажама биће изграђен депо, док ће постојећи трафо поред Архива бити измештен на парцелу високошколских установа. Све те интервенције, како би се решио вишегодишњи проблем недостатка простора за ЕТФ и кампус техничких факултета, пред-

Задржан је концепт са активним зеленим кровом, али су из урбанистичког пројекта избачене две петоспратне куле које су на том крову биле предвиђене првонаграђеним идејним решењем са конкурса

Урбанистички пројекат, основ за издавање локацијских услова, биће на јавној презентацији од 20. до 27. децембра

виђене су Урбанистичким пројектом (УП) који ће бити на јавној презентацији од 20. до 27. децембра у згради Градске управе у Улици 27. марта 43–45.

Основ за израду УП-а је победничко идејно решење нове зграде ЕТФ-а са заједничким садржајима и урбане обнове блока техничких факултета у Београду: Машинског, Архитектонског, Грађевинског и Технолошког са позитивном урбанистичко-архитектонског конкурса окончаног априла ове године. Аутори, добитници прве награде вредне 15.000 евра, јесу архитекте Иља и Игор Микитишин, Лазар Кузмановић и Немања Дачић из бироа „4MIND“.

– Задржали смо исти концепт са активним зеленим кровом, али смо из УП-а избацили две петоспратне куле које су на том крову биле предвиђене првонаграђеним идејним решењем са конкурса. Те квадрате преместили смо на Машински факултет који ће

бити дограђен на дворишном крилу зграде – каже Иља Микитишин, архитекта.

Урбанистичким пројектом планирана је фаза реализација тако што ће у првој фази бити подигнуто ново здање ЕТФ-а повезано са Архитектонским и Грађевинским факултетом и објектом Машинског и Технолошког. У другој фази планирана је надоградња Машинског и Технолошког факултета и изградња павиљонског објекта у залеђу Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“. У трећој ће бити изграђен нови објекат трафостанице, а у четвртој фази дограђен павиљон-галерија који ће топло везом бити спојен са здањем Државног архива Србије.

Главни улаз у будући реконструисани комплекс архитекте су осмислиле из Рузвелтове улице између техничких и Машинског факултета. У дворишту ће бити централни атријум као место сусрета и дружења са садржајима за студенте: конференцијска и свечана сала, књижара, библиотека, кафе, кантина... одакле ће академици једноставно моћи да приступе наставним активностима.

Нови објекат са канцеларијама за професоре, доценте, истраживаче ближе згради Архива Србије уздицаће се над постаментом. Испод целе парцеле од око једног хектара планирана је гаража за око 220 возила на једном нивоу, док је један ниво сутерена ре-

Новац је обезбеђен из кредита вредног 95 милиона евра који је закључен са Развојном банком Савета Европе

сервисан за лабораторије ЕТФ-а око предвиђених атријума.

Тај блок у центру града после реконструкције имаће око 110.000 квадратних метара од којих ће укупна површина новосаграђених објеката бити око 34.500 квадрата.

Постојећи дворишни објекти од којих су неки и привремено подигнути биће уклоњени, а нови не би требало да наруше вредности просторно културно-историјске целине „Ташмајдан и Универзитетски цен-

тар“ која је почетком новембра 2021. уписана у регистар културних добара. Осим тога, здања Техничких факултета, Универзитетске библиотеке „Светозар Марковић“ и Државног архива Србије су појединачни споменици културе, што значи да ће за све градитељске захвате морати да се пита градски Завод за заштиту споменика културе.

Урбанистички пројекат наручило је Министарство просвете и Министарство за јавна улагања и он ће бити основ за издавање локацијских услова, а потом и израду пројеката за грађевинску дозволу и извођење. Та техничка документација требало би да буде комплетирана у току следеће године, а Иља Микитишин се нада да ће градња почети 2024.

Новац је обезбеђен из кредита вредног 95 милиона евра који је закључен са Развојном банком Савета Европе и који обухвата неколико пројеката укључујући и проширење ЕТФ-а, каже Ђорђе Мојовић, координатор техничке припреме пројекта у име Инвестиционог оквира за Западни Балкан (WBIF-IPF7).

Далиборка Мучибабић

У ОШ „Владислав Петковић Дис“ ђаци поново у школским клупама

Ученици ОШ „Владислав Петковић Дис“ од данас поново прате наставу у школским клупама јер је коначно вазиђен проблем са грејањем и температуром у просторијама је задовољна. Настава ће се од сада одвијати у две смене. Проблем са грејањем у звездарској школи постоји већ годинама због енергетске неефикасности зграде која је зидана 1967. године, која има дотрајалу фасаду и прозо-

Проблем грејања превазиђен, температура по прописима, настава у две смене

Градска општина Звездара упорно је са тим проблемом и улаже у то да се одржавање школе које подразумева поправку објекта.

Општина је 2020. године урадила пројекат енергетске санације школе који је обухватио замену старог котла на лож-уље, котлом на pellet, али то је било довољно за решавање проблема са грејањем. Стручне службе су иском на терен констатовале да је решавање могуће појачаним системом грејања или комплетном реконструкцијом објекта, о чему већ дуже времена представници општине разговарају са надлежним институцијама.

Поклони штићеницима центра у Борској

Функционери и запослени у Градској општини Раковица Наташа Николић, Новица Барјактаровић, Дарко Илић и Владимир Јовановић посетили су Дневни центар за боравак деце и омладине са сметњама у развоју Борској улици и том приликом учинили пригодне поклоне.

Поклони су обезбеђени након ситуација са руководитељем Центар Мирјаном Биљковић из личних ставова. Донирали су 10 килограма да, школски прибор, сокови, слатки и све друго што је неопходно штићеницима боравак, саопштила је Градска општина Раковица.

Безистан служи као дивљи паркинг

Све чешће на плочнику Безистана, који годинама чека детаљну обнову и освежење, могу се видети непрописно и бахато паркирани аутомобили. Грађани који ту свакодневно пролазе негодују и жале се на рутло у које, ионако девастирани Безистан, аутомобили додатно претварају. Плочник који је већ у прилично лошем стању аутомобили и доставна возила још више уништавају.

Дан посвећен културном и позоришном животу Земуну

Последњи позоришне уметности и културног живота Земуну обележиће 17. децембра Дан посвећен позоришном животу Земуну. Поводи за обележавање овог датума су два и по века од рођења оца српског театра Јоакима Вујића, два века од прве Јоакимове позоришне представе одигране у Земуну, 140 година од оснивања прве позоришне институције у Земуну – Земунског српског добровољног позоришног друштва, 225 година од како је Викентије Ракић из Земуну увео црквену драму у српску књижевност, 220 година од извођења једне од првих црквених драма код Срба аутора Јеврема Секулића из Земуну под називом „Христов гроб“ и 110 година од оснивања прве приватне домаће опере чији је власник и оснивач био оперски певач Земунуц Жарко Савић, под називом „Код Булеvara“, а која се налазила у згради коју наши савременици памте као биоскоп „Балкан“, кажу у општини Земун, која је и покровитељ догађаја.

У знак пијетета према оснивачима Земунског српског добровољног позоришног друштва, у 10 часова биће положено цвеће на споменику на Земунском гробљу, а затим у 11 часова код

Косовској улици 9. Изложбу ће отворити сликописац и графичар академик Миодраг Табачки, а учествоваће и сликар

Наш компас ка будућности

ЕУ је преко својих институција помогла да кренемо у решавање проблема Електротехничког факултета који траје више од 60 година. Веома сложен и изазован задатак за осам архитектонских тимова

ПРОЈЕКТИ

Борислав
Сијакoвић

науке и технолошког развоја (МПНТР) у улози инвеститора. И сви заједно наступају под паролом: *Градимо европску будућност заједно.*

Рационалност и функционалност

Тако нам је ЕУ преко својих институција помогла да кренемо у решавање проблема ЕТФ који траје више од 60 година. Веома сложен и изазован задатак за осам архитектонских тимова имао је две димензије: уклапање новог објекта у простор између зграда техничких факултета (ЕТФ, МФ и ТМФ) и решење новог објекта од око 32.000 квадратних метара бруто површине, с лабораторијама и подземним аеродинамичним тунелом, повезаних с постојећим објектима и међусобно. Програмом је тражено и решење озелењавања слободних површина у степењеном простору између зграда, уз везу с Ташмајданским парком, као и решење енергетске оптимизације комплекса. На челу жирија била

простран озелењен кров-парк доступан дугачким пешачким рампама. Другу награду добио је ауторски тим бироа *PC-Art* и *Quiddita* с Дејаном Миљковићем, Петром Саздановићем, Видом Недељковић и др, са наглашеном идејом озелењавања јавних површина и крова као везом са парком Ташмајдан, и једноставном диспозицијом радних површина унутар објекта. Једнаковредну другу награду добио је ауторски тим бироа Забрискије, са архитектама Милком Њато, Иваном Зулијанцијем, Немањом Бурићем и др, са добро проученом динамичном диспозицијом објекта и разуђеном функционалном организацијом у ентеријеру. Све у свему: рационална функционалност и електронски савршен и хладан дизајн, дакле оно што и одговара овом типу објеката. Ради позиције у мање приступачној унутрашњости блока, фасаде објекта су биле у другом плану у односу на садржај. Додуше, од оваквих пројеката и не очекује се нешто сен-

буду решавани путем конкурса, а преко добро смишљеног програма. Конкурси помажу да се млади архитекти домогну озбиљних послова у архитектури иако без довољно претходног сазревања, а старија генерација („јасно цветајући“) још који пут покаже сазреле истраживачке зубе. Искуство нам говори да Закон о јавним набавкама чини највећу сметњу да се конкурси квалитетно и реализују, јер се од пројектантских кућа тендерима тражи што нижа цена, а улога аутора је у даљем поступку готово непријетна. У конкретнијој ситуацији, финансијска подршка ЕУ за овај конкурс, и касније израду пројектне документације, помогла је да се ова сметња превазиђе. По речима З. Савићкић, скоро сви радови са конкурса имају висок ниво решења функционалности објекта, код неких с претходним истраживачким поступком, са специфичним и комплексним програмом за архитектонско решење засновано пре свега на функцијским потребама ЕТФ.

Неспремне јавне установе

О чему нам ово говори? Пре свега, решава се дугогодишњи проблем проширења ЕТФ, уз помоћ фондова ЕУ и МПНТР за унапређење науке у Србији. Међутим, говори и о добро осмишљеном и иновативном начину одабира награђених, почевши од транспарентног надметања (предквалификације, па селекција претходно одређеног броја архитектонских тимова, уз јавно суочавање тимова у презентацији и дискусији), до разраде пројекта који се поверава првонаграђеним ауторима и њиховом бироу, а не пројектном бироу који понуди најнижу цену. Отвореном и јавном презентацијом радова избегнуто је вечито питање наших конкурса да ли је одбир награђених био довољно честит, заснован с мерљивим критеријумима, а начиним којим је решена даља разрада пројекта доказан је квалитет првонаграђеног решења. Напокон, радови говоре о конкурентности наше архитектуре код решавања специфичних функционалних захтева научних установа као што је ЕТФ, уз нагласак значаја друштвеног и еколошког оквира који у великој мери диктирају квалитет и стил архитектуре као инжењерско/уметничке делатности, и одговорност архитектата пред очекивањима и потребама јавности. Наравно, остаје проблем неспремних јавних установа (секретаријати, ЕПС итд.) које би код праћења и реализације оваквих пројеката требало да имају пресудну улогу, а које у Београду данас очигледно представљају (не)премостиву препреку. Примера ради, озбиљан је проблем недостатка катастра подземних инсталација што ће у наставку битно да утиче на пројектовање и реализацију одбраног решења. Ту компас намигује на ону другу страну.

Када сам недавно прегледао изложбу архитектонских радова с конкурса за нову зграду Електротехничког факултета (ЕТФ) и кампус техничких факултета Универзитета у Београду, помислих како је благородан свет око нас. Док нам данас једни помажу да скоро бесплатно развијамо технолошки најнапреднију науку и индустрију, други нам помажу да прихватимо улогину „нову“ идеологију и јефтино купимо застарело оружје. Једни од нас очекују прилагођавање њиховим рационалним друштвеним нормама и економском профилу, док они други нуде духовно братство и јединство, регенерисање традиционалног стила живота заснованог на емоцијама, уз породичне вредности... све док се не разведу! А једно с другим не иде; вероватно ћемо се у будуће приклонити или технолошкој муштри рационалног живота заснованој на спорном материјалном темељу и упитној плутократској демократији у електронској будућности, или враћању постулатима заснованим на духовности, историји, и традицији, са аутократским контролисаним плутократијом. Није нам лако, али тако нам и треба, нисмо се определили на време у 13. веку, када се Сава Први Немањић био двојио између Истока и Запада, оставивши нам ту двојбу до дана данашњег у аманет. Судећи по броју студената ЕТФ и све већој доминацији нових технологија, компас електронске будућности нам ипак намигује ка рационалном моделу живота, иако би неко рекао да је данас крај света у најави па је касно да се одређујемо.

Елем, поменути конкурс и пројектну документацију подржава донација ЕУ, будућу изградњу подржава кредит Банке за развој Савета Европе, док је наше Министарство просвете,

Првонаграђено решење доградње ЕТФ-а

је арх. Зорниша Савићкић, а жири су представљали представници струке, инвеститора и будућег корисника (ЕТФ) што је нужно чинило да се одлуке о наградама доносе консензусом, уз благу предност оцене корисника. Прву награду добио је рад архитеката Иље Микитишина, Лазара Кузманова, Игора Микитишина и Немање Дачића, задовољавајући захтеве функционалности, комуникација и рационалне једноставности, уз вешто прилагођавање денivelацији терена, повезивање са данашњим простором ЕТФ, али и са надрађеним дворшним делом МФ, уз

зационално у естетском погледу; више се тражи рационалност, функционалност и испуњење актуелних параметара у области конструкције, енергетике, озелењавања, термике и сл. Све ово захтевало је од аутора пажљиво праћење програма, уз очување креативности, али ненаглашеног ауторског печата.

У разговору са З. Савићкић разумео сам неколико битних ствари око овог конкурса и, посредно, око архитектонског миљеа у Београду и Србији данас. Пре свега, вен став је да велики објекти од јавног значаја нужно треба да